

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра романської філології
та порівняльно-типологічного мовознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“ 30 ” 01 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Сучасна лінгвістика: Основи романістики»

для студентів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня першого (бакалаврського)

спеціалізації 035.05 Романські мови і літератури (переклад включно)

освітньої програми Мова і література (іспанська)

Мова і література (французька)

Мова і література (італійська)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>2859/20</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціал)
« <u> </u> » <u> </u> 20 <u>20</u> р.	

Київ – 2020

Розробник:

Харченко Т. Г., доктор педагогічних наук, професор кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Викладачі:

Харченко Т. Г., доктор педагогічних наук, професор кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Протокол від “__” _____ 2020 р. №

Завідувач кафедри _____ (Р.К. Махачашвілі)

Робочу програму погоджено з гарантами освітніх програм (керівниками проектних груп)
Мова та література (французька)

_____._____.2020 р.

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи) _____ (І.В. Ласка)

Мова та література (іспанська)

_____._____.2020 р.

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи) _____ (Ю.Г. Підпригора)

Мова та література (італійська)

_____._____.2020 р.

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи) _____ Сальваторе Дель Гаудіо

Робочу програму перевірено

_____._____.2020 р.

Заступник директора Інституту філології _____ (Л.І. Заяць)

Пролонговано:

на 20_/20_ н.р	_____ (підпис)	(_____) ПІБ	«__»__ 20__ р.	протокол№__
на 20_/20_ н.р	_____ (підпис)	(_____) ПІБ	«__»__ 20__ р.	протокол№__
на 20_/20_ н.р	_____ (підпис)	(_____) ПІБ	«__»__ 20__ р.	протокол№__
на 20_/20_ н.р	_____ (підпис)	(_____) ПІБ	«__»__ 20__ р.	протокол№__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	Денна		заочна	
«Сучасна лінгвістика»				
Вид дисципліни	обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	6 / 180			
Курс	1			
Семестр	1	2	1	2
Кількість змістових модулів з розподілом	12			
Обсяг кредитів	4	2	4	2
Обсяг годин, в тому числі:	120	60	120	60
Аудиторні	66	28	16	8
Модульний контроль	8	4		
Семестровий контроль	15	15	15	15
Самостійна робота	31	13	89	37
Форма семестрового контролю	екзамен			
Змістовий модуль «Основи романістики»				
Курс	1			
Семестр	-	2		2
Обсяг кредитів	-	2		2
Обсяг годин, в тому числі:	-	60		60
Аудиторні	-	28		8
Модульний контроль	-	4		
Семестровий контроль	-	15		15
Самостійна робота	-	13		37
Форма семестрового контролю		екзамен		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування філологічного мислення студентів, розвиток навичок теоретичного підходу до засвоєння романських мов, забезпечуючи цим успішність їх практичного засвоєння, ознайомлення студентів-романістів з основними досягненнями філологічних дисциплін, що вивчають культуру романомовних народів.

Завдання навчальної дисципліни є супровід студента у процесі побудови власних знань про класифікацію та зони поширення романських мов; їх походження і розвиток від латини до сучасного стану; спільності і відмінності романських мов на основі порівняльного вивчення і знання історичних мовних процесів; процес становлення романської писемної традиції; основні етапи історії романістики як науки.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні бакалаври філології, **набувають таких програмних компетентностей: ІК (інтегральна компетентність); ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК8, ЗК9, ЗК10, ЗК11, ЗК12, ЗК13, ЗК14, ЗК15 (загальні компетентності); ФК1, ФК5 (фахові компетентності спеціальності).**

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі французької філології, літературознавства та перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

- **ЗК3:** здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості.
- **ЗК4:** уміння застосовувати отримані теоретичні знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК5:** здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями, уміння ефективно планувати й розподіляти свій час.
- **ЗК6:** здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК7:** – здатність проведення досліджень на належному рівні.
- **ЗК8:** уміння виявляти, ставити та вирішувати професійні проблеми.
- **ЗК9:** навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.
- **ЗК10:** здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- **ЗК11:** здатність діяти із соціальною відповідальністю, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.
- **ЗК12:** здатність адаптуватися до нових ситуацій та генерувати нові ідеї.
- **ЗК13:** здатність працювати в команді та автономно.
- **ЗК14:** формування лідерських якостей.

- **ЗК15:** толерантність, увага до відмінностей та впливу різних культур і традицій інших країн.

Фахові компетентності (ФК).

- **ФК1:** філологічна компетентність: здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, володіння методами наукового аналізу і структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

- **ФК5:** науково-дослідна компетентність: здатність планувати, організовувати і здійснювати теоретичне наукове дослідження та ефективно презентувати його результати, беручи участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології.

Організація навчальної діяльності в Центрі прикладних комунікативних технологій.

Основною метою організації навчальної діяльності в Центрі прикладних комунікативних технологій є формування філологічного мислення у студентів, майбутніх філологів-романістів, розвиток у них навичок теоретичного підходу до засвоєння романських мов, забезпечуючи цим успішність їх практичного засвоєння в подальшому. Задля ефективної реалізації зазначеної мети підготовка студентів має характер тренування. Постійно організовуються семінари і тренінги, забезпечується чергування теорії й практики в навчанні. Викладач університету виконує роль „тренера”, який спостерігає, намічає шляхи, спрямовує ментальні процеси майбутнього філолога-романіста. Його функції спрямовані на підтримку й організацію роботи з самоаналізу, вони дають можливість допомагати майбутнім учителям інтерпретувати результати власних досліджень й, таким чином, поступово створювати, вибудовувати специфічні навички та компетенції, зважаючи на особистий досвід кожного з них.

3. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну „Основи романістики”, студенти повинні мати такі *програмні результати навчання*: **ПРН1 (знання та розуміння); ПРН6, ПРН7, ПРН11, ПРН12, ПРН13 (застосування знань та розуміння); ПРН17, ПРН18, ПРН19, ПРН20 (формування суджень).**

- **ПРН1** – знання та розуміння новітніх лінгвістичних і літературознавчих теорій та їх інтерпретацій.

- **ПРН6** – уміння застосовувати мовні знання на всіх рівнях сучасної французької літературної мови з дотриманням стилістичних, лексичних, орфоепічних та граматичних норм та застосування мовленнєвих умінь у педагогічній практиці.

- **ПРН7** – вільне володіння іноземною мовою для здійснення професійної комунікації і міжособистісного спілкування.

- **ПРН11** – здатність реалізовувати основні управлінські функції аналізу, організації, контролю, самоконтролю в процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів діяльності.

- **ПРН12** – здатність скласти різні види планів для організації процесу навчання іноземною мовою.

- **ПРН13** – здатність конструювати особистий освітній продукт.

- **ПРН17** – оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

- **ПРН18** – цінувати різноманіття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва.

- **ПРН19** – оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору.

- **ПРН20** – дотримуватися правил академічної доброчесності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
II семестр							
Змістовий модуль I.							
Романський мовний ареал і історичні умови його виникнення.							
Тема 1. Романські мови (загальна характеристика)	9	2		4			3
Тема 2. Романія як історичне поняття	8	2		4			2
Модульний контроль № 1.	2						
Разом	19	4		8			5
Змістовий модуль II.							
Витоки романських мов. Романські мови як об'єкт наукового вивчення							
Тема 3. Латинська мова як основа романських мов	6	2		2			2
Тема 4. Перетворення народної латини на романські мови. Перші писемні пам'ятки романських мов	9	2		4			3
Тема 5. Романські мови як об'єкт наукового вивчення	9	2		4			3
Модульний контроль № 2.	2						
Разом	26	6		10			8
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Усього за семестр	60	10		18			13

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Кількість годин між видами робіт					
		Аудиторна:					
		Лекцій	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	Самостійна
II семестр							
Змістовий модуль I.							
Романський мовний ареал і історичні умови його виникнення.							
Тема 1. Романські мови (загальна характеристика)	6	2					4
Тема 2. Романія як історичне поняття	10			2			8
Модульний контроль № 1.							
<i>Разом</i>	16	2		2			12
Змістовий модуль II.							
Витоки романських мов. Романські мови як об'єкт наукового вивчення							
Тема 3. Латинська мова як основа романських мов	10			2			8
Тема 4. Перетворення народної латини на романські мови. Перші писемні пам'ятки романських мов	10			2			8
Тема 5. Романські мови як об'єкт наукового вивчення	9						9
Модульний контроль № 2.							
<i>Разом</i>	29			4			25
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
<i>Усього за семестр</i>	60	2		6			37

Теми самостійної роботи

Змістовий модуль та теми курсу	Теми, винесені на самостійне вивчення
II семестр	
Змістовий модуль I.	
Романський мовний ареал і історичні умови його виникнення	
Тема 1. Романські мови (загальна характеристика)	Літературні романські мови та літературна норма. “Мова–діалект” в умовах романського ареалу. Диц Фрідріх – німецький мовознавець і філолог. Біографія, наукові праці та цікаві факти з життя Карла Тальявіні.

<p>Тема 2. Романія як історичне поняття</p>	<p>Романізація Апеннінського, Піренейського півостровів. Романізація Галії, Дакії. Процес виникнення та утворення держав на римських територіях. Виникнення франкського королівства. Слов'янські племена на землях колишньої Дакії та їх розселення на Балканському півострові. Утворення Латинської Америки. Колонізація Канади. Колонізація Азії, Африки, Океанії; процес деколонізації.</p>
<p>Змістовий модуль II. Витоки романських мов. Романські мови як об'єкт наукового вивчення</p>	
<p>Тема 3. Латинська мова як основа романських мов</p>	<p>Засоби вивчення народної латини.</p>
<p>Тема 4. Перетворення народної латини на романські мови. Перші писемні пам'ятки романських мов</p>	<p>Теорія стратів (історія питання). Субстрат Апеннінського півострова; Кельтський субстрат; Субстрат Піренейського півострова; Фрако-дакійський субстрат; Германський субстрат; Латинський культурний субстрат; Давньогрецький адстрат; Арабський адстрат; Слов'янський адстрат; Балканський мовний союз. Взаємовплив романських мов.</p>
<p>Тема 5. Романські мови як об'єкт наукового вивчення</p>	<p>Трансільванська школа в <i>Румунії</i> та її значення для розвитку наукового інтересу до румунської мови та її історії. Виникнення Академії в Румунії в XIX ст. Створення Академій мови та наукових лінгвістичних асоціацій в <i>латиноамериканських країнах</i> і в <i>Канаді</i>, основні напрямки їх наукової діяльності. Вивчення романських мов в <i>Україні</i> та <i>Росії</i>.</p>

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I РОМАНСЬКИЙ МОВНИЙ АРЕАЛ І ІСТОРИЧНІ УМОВИ ЙОГО ВИНИКНЕННЯ.

Лекція I. Романські мови (загальна характеристика) – 2 год.

Поняття романських мов. Зміст терміна “Романія”, його умовність. Романські мови та їх соціолінгвістичні аспекти. Загальнороманські лінгвістичні проблеми.

Література: 1, 2, 6.

Лекція II. Романія як історичне поняття – 2 год.

Передісторія Романії. Європа та Середземномор'я в першому тисячолітті до н.е. Утворення Стародавньої Романії. Стародавня Романія в пізній період історії Риму та після його занепаду. Поширення романських мов за межами Романії.

Література: 1, 2, 6.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II ВИТОКИ РОМАНСЬКИХ МОВ. РОМАНСЬКІ МОВИ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ВИВЧЕННЯ

Лекція III. Латинська мова як основа романських мов – 2 год.

Етапи розвитку латинської мови. Поняття народної (вульгарної) латини та його дискусійність. Засоби вивчення народної латини.

Література: 1, 2, 6.

Лекція IV. Перетворення народної латини на романські мови. Перші писемні пам'ятки романських мов – 2 год.

Фактори диференціації народної латини та перетворення її на романські мови. Перші писемні свідчення романських мов.

Література: 1, 2, 6.

Лекція V. Романські мови як об'єкт наукового вивчення – 2 год.

Філологічна діяльність у галузі романських мов (XIV-XIX ст.). Формування романського мовознавства. Вивчення романських мов в Україні та Росії. Порівняльно-історичне вивчення романських мов. Молодограматична школа в романському мовознавстві. Соціологічний підхід до вивчення романських мов.

Література: 1, 2, 6.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	3	3
Відвідування семінарських занять	1	0	0	0	0
Відвідування практичних занять	1	4	4	5	5
Робота на семінарському занятті	10	0	0	0	0
Робота на практичному занятті	10	4	40	5	50
Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом (балів)		81		98	
Максимальна кількість балів:					179
Розрахунок коефіцієнта:				$179:60 = 3$	

Система оцінювання навчальних досягнень студентів заочної форми навчання

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	0	0
Відвідування практичних занять	1	3	3
Робота на семінарському занятті	10	0	0
Робота на практичному занятті	10	3	30
Виконання завдання для самостійної роботи	5	18	90
Разом (балів)		124	
Розрахунок коефіцієнта:		$124:60=2,1$	

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль І. РОМАНСЬКИЙ МОВНИЙ АРЕАЛ Й ІСТОРИЧНІ УМОВИ ЙОГО ВИНИКНЕННЯ.

Тема 1. Романські мови (загальна характеристика) – 4 год.

Завдання 1: Опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури за темою. Розкрийте поняття літературних романських мов та літературної норми. Охарактеризуйте літературну норму як історичне поняття. Розкрийте проблему хронології виникнення романських літературних мов.

Завдання 2: Опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури за темою.

Розкрийте проблему “мова–діалект” в умовах романського ареалу. Охарактеризуйте діалект як історичний і територіальний різновид мовлення; соціально-історичні умови виникнення романських діалектів; діалекти в ранні періоди романських мов. Проаналізуйте особливості формування літературних романських мов на основі діалектів. Визначте своєрідність кожної історичної області романського ареалу в цьому відношенні. Дайте загальну характеристику діалектного роздрібнення романських мов на сучасному етапі. Назвіть соціально-політичні процеси в сучасному світі як основа уніфікації мов в межах кожної країни та розвитку територіальної варіативності в ширших обсягах.

Завдання 3:

✓ Підготуйте доповідь на тему «Диц Фрідріх – німецький мовознавець і філолог, іноземний член-кореспондент Петербурзької Академії Наук (1855), професор Боннського університету (з 1830), основоположник наукової романської філології, автор першої порівняльно-історичної граматики (1836-44) і першого етимологічного словника (1853-54) романських мов».

✓ Проведіть дослідження, як, спираючись на науковий досвід Я. Грімма і Ф. Боппа, він затвердив в романістиці порівняльно-історичний метод, та у чому полягають описані ним загальні закономірності формування романських мов і які основи їх класифікації він заклав?

✓ Публікацією яких ранніх романських пам'яток він займався?

Завдання 4: Підготуйте доповідь на тему: «Біографія, наукові праці та цікаві факти з життя Карла Тальявіні».

Тема 2. Романія як історичне поняття – 4 год.

Завдання 1. Опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури за темою.

✓ Підготуйте доповідь на тему: Романізація Апеннінського півострова (Правова нерівність жителів Риму та інших міст Італії як один із засобів збереження привілею Риму у складі Римсько-Італійської федерації

міст. Союзна війна як форма протесту проти панування правової структури, що складалася в Італії за римського панування. Результати союдної війни. Особливості романізації Центральної та Південної Італії як наслідок політики Риму та складу населення цих областей).

✓ Підготуйте доповідь на тему: *Романізація Піренейського півострова* (Історичні події, що спричинили завоювання Римом Піренейського півострова. Послідовність захоплення римлянами окремих територій на Піренейському півострові, цілковите його завоювання. Шляхи поширення римського впливу на півострові, особливості романізації його населення).

✓ Підготуйте доповідь на тему: *Романізація Галії* (Поняття Цизальпійської та Трансальпійської Галії. Завоювання римлянами Цизальпійської Галії та включення її до складу Романії. Створення на середземноморському узбережжі Трансальпійської Галії, утворення римських провінцій, особливості романізації населення Галії).

Підготуйте доповідь на тему: *Романізація Дакії* (Захоплення Римом придунайських областей та утворення провінцій по течії ріки Дунай. Завоювання Дакії, особливості її романізації).

Завдання 2. Опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури за темою. Виконайте наступні завдання:

✓ Проаналізуйте процес *виникнення держав на римських територіях* як одного з виявів послаблення політичної сили Римської імперії. Розкрийте історичний зміст понять “варвари” та “варварські племена”; поняття епохи великого переселення народів; нашествя “варварів”, що спричинили утворення в Римській імперії “варварських” держав; географічні кордони та історичні долі королівств вестготів, вандалів, аланів, свевів та бургундів, утворених до часу падіння Західної Римської імперії; особливості процесу утворення на її теренах “варварських” держав остготів і лангобардів.

✓ Виникнення франкського королівства, проголошення його імперією. Географічні кордони імперії Карла Великого в період найвищого розквіту держави франків, її подальший розпад. Засвоєння франками мови переможеного народу.

✓ Слов'янські племена на землях колишньої Дакії та їх розселення на Балканському півострові. Роль міжмовних контактів зі слов'янами для історичних доль східнороманських мов. Племена фінно-угорського походження та території колишньої римської провінції Паннонії. Араби на Піренейському півострові.

Завдання 3. Опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури за темою. Виконайте наступні завдання:

✓ Охарактеризуйте процес *утворення держав на романізованих територіях* (Утворення сильних, феодальних королівств під час реконквісти Іспанії. Об'єднання королівств Кастилії та Арагону як основи майбутньої держави Іспанії).

✓ Що являла собою Реконкіста в *Португалії*? Як відбувалося

виокремлення Португалії в незалежну державу.

✓ У чому полягала своєрідність історичного розвитку *Італії*? (Пізнє політичне об'єднання країни як один із факторів, що сприяв збереженню чітко виражених територіальних розмежувань в італійській мові).

✓ Розкрийте процес утворення феодальних князівств на території *Румунії* (Формування румунської народності в тісному контакті зі слов'янським населенням. Об'єднання феодальних князівств в єдину державу, що стала основою Румунії. Історична доля Молдови та проблема “молдавської” мови).

Завдання 4. Опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури за темою. Виконайте наступні завдання:

Знайдіть відповідь на питання: Як відбувалося поширення романських мов за межами Романії?

✓ Утворення Латинської Америки. Колонізація Канади. Поняття епохи Великих географічних відкриттів, історичні фактори, що передували цій епосі. Мандрі через океан іспанських, португальських та французьких мореплавців. Колонізація Америки, винищення значної частини її корінного населення, руйнація високорозвинених культур місцевих народів. Переселення європейців – носіїв європейських, включно романських, мов на американський континент, масовий завіз рабів з Африки. Мовні наслідки названих історичних подій.

✓ Колонізація Азії, Африки, Океанії; процес деколонізації. Території, колонізовані Португалією та Іспанією в Азії та Африці в період Великих географічних відкриттів. Боротьба за незалежність колоніальних країн. Труднощі в проведенні мовної політики в незалежних країнах як наслідки складної етнічної та мовної ситуації, що історично склалася в цих країнах.

Змістовий модуль II.

ВИТОКИ РОМАНСЬКИХ МОВ. РОМАНСЬКІ МОВИ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ВИВЧЕННЯ

**Тема 4. Перетворення народної латини на романські мови.
Перші писемні пам'ятки романських мов – 2 год.**

Завдання 1. Опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури за темою.

✓ Підготуйте доповідь на тему: Теорія стратів (історія питання).

✓ Підготуйте доповідь на тему: Субстрат Апеннінського півострова; Кельтський субстрат; Субстрат Піренейського півострова; Фрако-дакійський субстрат; Германський субстрат; Латинський культурний субстрат; Давньогрецький адстрат; Арабський адстрат; Слов'янський адстрат; Балканський мовний союз.

✓ Підготуйте доповідь на тему: Взаємовплив романських мов.

✓ Перші писемні свідоцтва романських мов. *Загальна характеристика* (жанр, назва, час появи) перших пам'яток провансальської, каталанської, португальської та галісійської, сардинської, ретороманської, румунської та далматинської мов.

Тема 5. Романські мови як об'єкт наукового вивчення – 3 год.

Завдання 1. Опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури за темою. Підготуйте відповіді на наступні питання:

✓ Трансільванська школа в *Румунії* та її значення для розвитку наукового інтересу до румунської мови та її історії. Виникнення Академії в Румунії в XIX ст.

Створення Академій мови та наукових лінгвістичних асоціацій в *латиноамериканських країнах* і в *Канаді*, основні напрямки їх наукової діяльності.

Вивчення романських мов в *Україні* та *Росії*. Наукові дослідження романістики в Київському університеті, діяльність професорів Л. В. Савченка, І. В. Шаровольського, О. О. Андрієвської, Є. В. Литвиненко. Вивчення романських літератур в Петербурзькому університеті. Наукова діяльність О. М. Веселовського, В. Ф. Шишмарьова, Л. В. Щерби, М. В. Сергієвського.

✓ *Романська філологія як наукова і навчальна дисципліна*

Об'єкт вивчення романської філології та її *проблематика*. Розробка загальних питань романської філології в працях вітчизняних та зарубіжних учених. Нове в історичних дослідженнях, досягнуте на матеріалі романських мов: початок історичних досліджень методів типологічного аналізу. Загальна характеристика основних праць з історії романських мов. Конгреси та конференції з романістики.

Вітчизняні та зарубіжні періодичні видання з романських мов, їх коротка характеристика.

Рекомендації до виконання завдань для самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи необхідно виконати в повному обсязі. Необхідно ознайомитися з метою цього завдання. Уважно прочитайте завдання. Зафіксуйте свої первісні знання по кожному з питань (Я знаю, що.../або Я не знаю...). Після цього опрацюйте науково-методичні джерела з рекомендованої літератури (основної та додаткової) за темою. Знайдіть відповіді на проблемні питання. Письмово зафіксуйте їх і підготуйтеся до участі в усній дискусії на занятті. Додайте копії своїх письмових робіт до Електронного навчального комплексу з дисципліни у відповідний розділ.

Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи

Максимальна кількість – 5 балів. З них:

За усну відповідь на проблемне питання – 3 бали (ураховується: відповідність змісту; повнота і ґрунтовність викладу; доказовість і логічність викладу; термінологічна коректність; здатність до обґрунтування методичних рішень; володіння нормами літературної мови і культури усної відповіді).

За наявність конспекту – 2 бали;

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль включає бали за модульну контрольну роботу (модульний контроль). Модульна контрольна робота проводиться після завершення лекційних і практичних занять, що належать до певного модуля. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики в межах Електронного навчального комплексу з дисципліни.

Критерії оцінювання виконання студентами модульного контролю

- „Відмінно” – 100-90 % правильних відповідей – (25-23 бали)
- „Дуже добре” – 82-89 % правильних відповідей – (22-21 бал)
- „Добре” – 75-81 % правильних відповідей – (20-19 балів)
- „Задовільно” – 69-74 % правильних відповідей – (18-17 балів)
- „Достатньо” – 60-68 % правильних відповідей – (16-15 балів)
- „Незадовільно” – 0-59 % правильних відповідей – (14 балів і нижче)

6.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення семестрового контролю – письмова. Тривалість проведення іспиту – 1 академічна година. Максимальна кількість балів – 40. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань. Відповідно екзаменаційна оцінка складається з двох складових: I питання – 20 балів, II питання – 20 балів.

Критерії оцінювання: відповідність змісту (4 бали); повнота і ґрунтовність викладу матеріалу (3 бали); доказовість і логічність викладу (3 бали); термінологічна коректність (3 бали); здатність до обґрунтування методичних рішень (4 бали); володіння нормами літературної мови і культури усної відповіді (3 бали).

6.5.Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Романські мови як споріднена група мов.
2. Поняття Романії.
3. Кількість романських мов.
4. Класифікація згідно фонетичних факторів (теорія Ф. Діца).
5. Класифікація згідно принципу територіальної спільності (Карло Тальявіні).
6. Теорії Маттео Бартолі, Амадо Алонсо, Мейер-Любке, Сергієвського.
7. Розселення племен на Апеннінському півострові.
8. Племена на території Західної Європи.
9. Стародавні держави Середземномор'я.
10. Поняття романізації.
11. Романізація Апеннінського півострова.
12. Романізація Піренейського півострова.
13. Романізація Галії.
14. Романізація Дакії (сучас. Румунія).
15. Фактори романізації.
16. Суспільно-політична криза Римської імперії та падіння Західної Римської імперії.
17. Виникнення держав на римських територіях.
18. Германізація Галії.
19. Формування Іспанії та Португалії.
20. Створення Франції, Бельгії, Швейцарії.
21. Історичний розвиток Італії.
22. Формування Румунії та Молдавії.
23. Утворення Латинської Америки. Колонізація Канади.
24. Колонізації Африки, Азії, Океанії.
25. Періоди двомовності Галії.
26. Соціо-лінгвістичні фактори лінгвістичної ситуації двомовності в Галії.
27. Архаїчний період латинської мови.
28. Класичний період латинської мови.
29. Пізній період латинської мови.
30. Латинь в епоху Середньовіччя і в Новий час.
  - а) Латинь в епоху Середньовіччя і в Новий час: юриспруденція;
  - б) Латинь в епоху Середньовіччя і в Новий час: освіта, наука, церква;
  - в) Латинь в епоху Середньовіччя і в Новий час література.
31. Поняття народної латини.
32. Проблема єдності народної латини.
33. Проблема хронології народної латини.
34. Особливості народної латини.
35. Старофранцузькі діалекти.
36. Роль франсійського діалекту у формуванні літературної мови

37. Засоби вивчення народної латини: Надписи.
  38. Засоби вивчення народної латини: Художня література.
  39. Засоби вивчення народної латини: Спеціальна література.
  40. Засоби вивчення народної латини: Історичні твори
- Середньовіччя.
41. Засоби вивчення народної латини: Юридичні документи.
  42. Засоби вивчення народної латини: Література релігійного змісту.
  43. Засоби вивчення народної латини: Граматика періоду пізньої імперії.
  44. Засоби вивчення народної латини: Французька мова
  45. Провансальська мова
  46. Каталонська мова
  47. Іспанська мова
  48. Португальська і галісійська мови
  49. Італійська мова
  50. Сардинська мова
  51. Ретороманська мова
  52. Румунська і молдавська мови
  53. Далматинська мова
  54. Французька мова
  55. Провансальська мова
  56. Каталонська мова
  57. Іспанська мова
  58. Португальська і галісійська мови
  59. Італійська мова
  60. Сардинська мова
  61. Ретороманська мова
  62. Румунська і молдавська мови
  63. Далматинська мова
  64. Глоси і схолії.
  65. Порівняння романських мов.
  66. Перші письмові свідчення романських мов: Французька мова
  67. Перші письмові свідчення романських мов: Провансальська мова
  68. Перші письмові свідчення романських мов: Каталонська мова
  69. Перші письмові свідчення романських мов: Іспанська мова
  70. Перші письмові свідчення романських мов: Португальська і галісійська мови
  71. Перші письмові свідчення романських мов: Італійська мова
  72. Перші письмові свідчення романських мов: Сардинська мова
  73. Перші письмові свідчення романських мов: Ретороманська мова
  74. Перші письмові свідчення романських мов: Румунська і молдавська мови
  75. Перші письмові свідчення романських мов: Далматинська мова
  76. Етнічні фактори: субстрат, суперстрат, адстрат.
  77. Субстрат Апеннінського півострова.

78. Кельтський субстрат.
79. Субстрат Іберійського півострова.
80. Фрако-дакійський субстрат.
81. Германський суперстрат.
82. Латинський культурний суперстрат.
83. Стародавньогрецький адстрат.
84. Арабський адстрат.
85. Слов'янський адстрат.
86. Романські мови як споріднена група мов.
87. Романські мови в сучасному світі
  - a. Португальська мова
  - b. Іспанська мова
  - c. Каталонська мова
  - d. Галісійська мова
  - e. Французька мова
  - f. Провансальська мова
  - g. Італійська мова
  - h. Сардинська мова
  - i. Ретороманська мова
  - j. Румунська мова
88. Поняття літературних романських мов.
89. Діалекти.
- 91 Французька мова у сучасному світі

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90-100
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни (денне відділення)

Разом: 60 год., з них лекційних – 10 год., практичні заняття – 18 год., самостійна робота – 13 год., МК – 4 год, семестровий контроль – 15 год.

Тиждень	I, II	III, IV	V, VI	VII, VIII	
Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		
Назва модуля	Романський мовний ареал і історичні умови його виникнення		Витоки романських мов. Романські мови як об'єкт наукового вивчення		
Кількість балів за модуль	81 балів		98 балів		
Лекції	1	2	3	4	5
Дати					
Теми лекцій	Романські мови (загальна характеристика) – 1 б.	Романія як історичне поняття – 1 б.	Латинська мова як основа романських мов – 1 б.	Перетворення народної латини на романські мови. Перші писемні пам'ятки – 1 б.	Романські мови як об'єкт наукового вивчення – 1 б.
Теми практичних занять	Романські мови (загальна характеристика) – 22 б.	Романія як історичне поняття – 22 б.	Латинська мова як основа романських мов – 11 б.	Перетворення народної латини на романські мови. Перші писемні пам'ятки – 22 б.	Романські мови як об'єкт наукового вивчення – 22 б.
Самостійна робота	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Усього	179 балів				

Навчально-методична картка дисципліни (заочне відділення)

Разом: 60 год., з них лекційних – 2 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота – 37 год., семестровий контроль – 15 год.

Тиждень	I, II		III, IV		V, VI		VII, VIII		IX, X	
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II					
Назва модуля	Романський мовний ареал і історичні умови його виникнення				Витоки романських мов. Романські мови як об'єкт наукового вивчення					
Кількість балів за модуль	42 бали				82 бали					
Лекції	1		2		3		4		5	
Дати										
Теми лекцій	Романські мови (загальна характеристика) – 1 б.									
Теми практичних занять			Романія як історичне поняття – 11 б.		Латинська мова як основа романських мов – 11 б.		Перетворення народної латини на романські мови. Перші писемні пам'ятки – 11 б.			
Самостійна робота	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)	Табл. 6.1 (5 б.)
Усього	124 бали									

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

I. Основна література

1. Алисова Т.Б., Репина Т.А., Таривердиева М.А. Введение в романскую филологию. – М.: Высшая школа, 1982. – 343 с.
2. Алисова Т.Б., Репина Т.А., Таривердиева М.А. Введение в романскую филологию. Практикум. – М.: Высшая школа, 1987. – 144 с.
3. Алисова Т.Б. Место итальянской школы в современной лингвистике. – М.: Прогресс, 1971 – 86 с.
4. Будагов Р.А. Родственность романских языков. – М.: Наука, 1965. – 272 с.
5. Вольф С.М. Формирование романских литературных языков. – М.: Наука, 1983. – 211 с.
6. Гак В.Г Введение во французскую филологию. – М., 1986.
7. Степанов Г.В. Варіанти полінаціональних літературних мов. – К.: Наукова думка, 1986.– 278 с.
8. Сергиевский М.В. Введение в романское языкознание. – М.: Изд 2, 1954.
9. Реферовська Е.А. Формирование романских литературных языков. – Л.: Наука, 1980 – 200 с.
10. Челишева И. Формирование романских литературных языков. – М.: Наука, 1990 – 208 с.

II. Додаткова література

1. Йоргу-Йордан. Романське мовознавство. – К.: Наукова думка, 1971 –78 с.
2. Нарумов В.П. Формирование романских литературных языков. – М.: Наука, 1987 – 164 с.
3. Смирницька С.В. Ареальна специфіка рейнсько-мозельського регіону. – К.: Наука, 1988 – 188 с.
4. Степанов Г.В. Типологія мовних станів і ситуацій в країнах романської мови. – М.: Наука, 1976 – 224с.